

Προγράμματα Ποιμαντικής για άτομα με Διαταραχή Αυτισμού

Ορθοδοξία / Ποιμαντική

Αθανάσιος Κολιοφούτης, Δρ. Θεολογίας - Εκπαιδευτικός

Η μελέτη του Δρ Αθανασίου Κολιοφούτη [προηγούμενο άρθρο: www.remprousia.gr/?p=70379] για την ποιμαντική μέριμνα των ανθρώπων που πάσχουν από διαταραχή αυτισμού, αναφέρεται στο σημερινό απόσπασμα στην εμπειρία από αντίστοιχα προγράμματα του εξωτερικού.

Από την άλλη πλευρά, η μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι επιστήμονες της ειδικής αγωγής καταλήγουν σε μια εκλεκτική προσέγγιση, σχετικά με τη δυνατότητα των αυτιστικών παιδιών να ανταποκριθούν θετικά στη διαδικασία της μάθησης [60]. Συμφωνούν ότι τα παιδιά και οι έφηβοι που πάσχουν από το φάσμα της διαταραχής του αυτισμού αποτελούν πριν και πάνω απ' όλα διακριτές οντότητες, με ξεχωριστή προσωπικότητα, ξεχωριστά χαρακτηριστικά γνωρίσματα και ξεχωριστές δεξιότητες. Επιβεβαιώνεται εμπειρικά πως μπορούν να ανταποκρίνονται και να ωφελούνται ικανοποιητικά από το συνδυασμό τεχνικών και παιδαγωγικών παρεμβάσεων, που είναι βεβαίως συμβατές με το είδος, την μορφή και το στάδιο της αυτιστικής διαταραχής τους.

Πηγή:<http://www.autismreligiouseducation.net/>

Αποδεικνύεται μάλιστα, σύμφωνα με τις αρχές της δομικής - γνωστικής τροποποίησης, ότι κάθε παιδί, ακόμα και αυτό που έρχεται αντιμέτωπο με τις μεγαλύτερες μαθησιακές δυσκολίες, όπως το αυτιστικό, εμφανίζει αξιοθαύμαστη δυνατότητα και δυναμική μάθησης [61]. Το εύρος και η αποτελεσματικότητα αυτής της προσπάθειας εξαρτάται από την ποιότητα των αλληλεπιδράσεων που βιώνει, με τις οποίες άλλωστε συμεταβάλλεται. Το είδος και η δυναμική των εφαρμοζόμενων διδακτικών παρεμβάσεων διαδραματίζουν εξίσου έναν καίριο ρόλο.

Μια απλή περιήγηση στο χώρο του διαδικτύου οδηγεί στο συμπέρασμα πως οι εκπρόσωποι άλλων χριστιανικών ομολογιών, όχι μόνο δεν έχουν προαποφασίσει την περιθωριοποίηση των αυτιστικών παιδιών από τη διδασκαλία του περιεχομένου της πίστewς, λόγω της ιδιόρρυθμης διαταραχής τους, αλλά τουναντίον προβαίνουν στην έκδοση ολοένα και περισσότερο εξειδικευμένων κατηχητικών πονημάτων για την επίτευξη του παραπάνω στόχου. Ο αιδεσιμότατος Kevin C. Rhoades, Ρωμαιοκαθολικός επίσκοπος της Ιντιάνα Αμερικής, προλογίζοντας σχετικό εγχειρίδιο της Kathy Labosh, εκφράζει την ευγνωμοσύνη του στην συγγραφέα, σημειώνοντας ότι « το άριστο πόνημά της θα βοηθήσει δασκάλους και γονείς στην προσπάθειά τους να μοιραστούν το περιεχόμενο της

πίστεως με τα αυτιστικά παιδιά». Στο οπισθόφυλλο του βιβλίου τονίζεται με κεφαλαία γράμματα το γενικό συμπέρασμα του συγκεκριμένου βιβλίου: «Τα παιδιά με αυτισμό μπορούν να μάθουν για το Θεό!» [62]

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών θρησκευτικής αγωγής της ενορίας St. Mary στο Winchester, η οποία ανήκει στην Ρωμαιοκαθολική αρχιεπισκοπή της Βοστώνης [63] χρησιμοποιείται επίσης από πληθώρα ενοριών της συγκεκριμένης αρχιεπισκοπής [64]. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, προάγει την οπτικοποίηση της ύλης, αξιοποιώντας τη δυνατότητα των αυτιστικών παιδιών να προβαίνουν σε μια πιο αποτελεσματική πρόσληψη των ερεθισμάτων του περιβάλλοντος δια της αίσθησης της όρασης. Εικόνες, σύμβολα και απτά αντικείμενα, όπως αυτοκόλλητα, κούκλες ή φωτογραφίες, επιστρατεύονται δημιουργικά, προκειμένου να μεταβιβάσουν τις απαιτούμενες πληροφορίες σε όλο το εύρος των αισθητηριακών καναλιών.

Αν και το πρόγραμμα δεν εστιάζει στη χρήση του αυθόρμητου λόγου, καταβάλλεται προσπάθεια για να αποσπαστεί κάποιο είδος λεκτικής ανταπόκρισης των μαθητών, όπως η επανάληψη μιας λέξης. Άρα, καθίσταται σαφές πως το πρόγραμμα είναι σχεδιασμένο ακόμα και για παιδιά, τα οποία αδυνατούν να συμμετέχουν στη διαλογική διαδικασία και μπορεί να έχουν δυσχέρεια στη κατανόηση των συναισθημάτων.

Η χρήση κοινωνικών ιστοριών, επενδεδυμένων με τις κατάλληλες για την περίπτωση φωτογραφίες, συμβάλλει θεαματικά στην εμπέδωση από τα αυτιστικά ακόμα και σύνθετων θεολογικών ή δογματικών εννοιών! Η προσέγγιση θεμάτων όπως, « Τι κάνουμε στην Εκκλησία », « Τι είναι η Θεία Ευχαριστία », « Τι είναι τα Χριστούγεννα ή το Πάσχα; », « Γιατί προσευχόμαστε; » ή « που πηγαίνουν οι άνθρωποι όταν πεθαίνουν; », επιτυγχάνεται με αποτελεσματικότητα [65]. Με δεδομένο ότι τα αυτιστικά παιδιά κατανοούν το λόγο σε ένα απολύτως κυριολεκτικό επίπεδο και αδυνατούν να προβούν επιτυχώς σε συνένωση μεγάλων ποσοτήτων πληροφοριών, που προέρχονται από καταστάσεις, αντικείμενα, ανθρώπους και συμπεριφορές, το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών έχει λάβει υπόψη του και αυτήν την ιδιαιτερότητά τους.

Έτσι, τα μορφωτικά αντικείμενα της κατήχησης παρατίθενται με τον πλέον σαφή και απλοϊκό τρόπο. Η ποιμαντική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής του συγκεκριμένου προγράμματος οδηγεί στο συμπέρασμα πως πολλά παιδιά, τόσο υψηλής, όσο και χαμηλής λειτουργικότητας, αλλά και αυτά με σύνδρομο Asperger έχουν ωφεληθεί σημαντικά από την επικεντρωμένη στις ανάγκες τους επεξεργασία της θρησκευτικής ύλης [66].

Η τελική παιδαγωγική αξιολόγηση όλων των παραπάνω παρατιθέμενων

πληροφοριών δημιουργεί εύλογες υπόνοιες σχετικά με την ουσία του προβλήματος: Η άποψη ότι η διαδικασία διδασκαλίας οποιουδήποτε μορφωτικού αγαθού σε κάποιο αυτιστικό παιδί δεν καταργείται από την εγγενή αδυναμία του να μάθει ο,τιδήποτε, όσο κυρίως από τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο μαθαίνει, δεν αποκλείεται τελικά να αποτελεί μια εύλογα συνεπαγόμενη εικασία.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, η οργάνωση σύγχρονων ενοριακών κέντρων στις κατά τόπους μητροπόλεις, τα οποία θα στοχεύουν στην ενοριακή ένταξη των αυτιστικών στη ζωή της Εκκλησίας, καθίσταται απαραίτητη. Σε κάθε μητρόπολη, θα μπόρουσε κατ' αρχήν, να καταβληθεί προσπάθεια για την οργάνωση μιας ενορίας, η οποία θα προσάρμοζε την ποιμαντική της διακονία στις ανάγκες των αυτιστικών παιδιών. Στην συγκεκριμένη ενορία, ειδικές αίθουσες θα διαμορφώνονταν κατάλληλα από πλευράς υλικοτεχνικής υποδομής, με βάση τις στοχευμένες ανάγκες των φιλοξενούμενων αυτιστικών παιδιών.

Σ' αυτές τις αίθουσες το κάθε παιδί θα μπορούσε να διαθέτει τον πάγκο του, επί του οποίου θα βρίσκονταν όλα τα προσωπικά βοηθήματά του, καθώς και ο προσωπικός του ηλεκτρονικός υπολογιστής. Αν η αντιμετώπιση των επικοινωνιακών δυσχερειών του αυτιστικού σήμερα, επιτυγχάνεται με τη χρήση εναλλακτικών συστημάτων επικοινωνίας, που στηρίζονται στη δύναμη της εικόνας και παράγουν πραγματικά εντυπωσιακά αποτελέσματα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, τότε η ποιμαντική αξιοποίηση αυτών των χρήσιμων εργαλείων και η εισαγωγή τους στην ενοριακή πρακτική πρέπει να υποστηριχτεί ανεπιφύλακτα [67].

Με την ποιμαντική ευθύνη του επιχώριου επισκόπου και την συμβουλευτική συνδρομή του τμήματος ποιμαντικής διακονίας αυτιστικών παιδιών του νεοϊδρυτού ποιμαντικού φορέα, θα αναλαμβάνονταν προσπάθειες για την εθελοντική ενεργοποίηση δασκάλων ειδικής αγωγής η άλλων σχετικών επιστημόνων της μητροπόλεως. Όλοι αυτοί, συναισθανόμενοι το μερίδιο της ποιμαντικής ευθύνης που μοιράζονται με τους ποιμένες της Εκκλησίας, θα προσέφεραν αφιλοκεδώς τις υπηρεσίες τους και θα δίδασκαν έμπρακτα με το ίδιο το παράδειγμά τους. Ταυτόχρονα, όμως και προκειμένου να επιτευχθεί η παροχή ακόμα πιο επαγγελματικών υπηρεσιών, η Εκκλησία θα μπόρουσε να προσλάβει στις καίριες θέσεις κάποιους απ' αυτούς τους επιστήμονες. Όλοι αυτοί θα συνεργάζονταν με τους ποιμένες της συγκεκριμένης ενορίας, οι οποίοι επίσης θα επιλέγονταν με στοχευμένα κριτήρια από τον επιχώριο επίσκοπο.

[Συνεχίζεται]

[60] O' Brien L., *Connecting with RE: RE and Faith Development for Children with Autism And/or severe and Complex Learning Disabilities*, London 2002, σ. 2.

[61] Όπ. παρ. σ. 4.

[62] <http://www.stmary-winchester.org/>.

[63] <http://www.autismreligiouseducation.net/index.html>.

[64] <http://www.autismreligiouseducation.net/SacramentalPreparation.html>.

[65] <http://www.autismreligiouseducation.net/WhoAreOurStudents.html>.

[66] Βογινδρούκας Ί., « Διαταραχές Επικοινωνίας και Λόγου στον Αυτισμό - Εναλλακτικά συστήματα Επικοινωνίας », *Διεπιστημονική Προσέγγιση Αυτισμός* , Ηράκλειο 2005, σσ. 17-33. Βλ. σχ. Cihak D., Smith C., Cornett A., and Coleman M., « The Use of Video Modeling With the Picture Exchange Communication System to Increase Independent Communicative Initiations in Preschoolers With Autism and Developmental Delays », *Focus Autism Other Dev Disabl* 27, 3, 2012, σσ. 4-10.

[67] Labosh K., *The Child with Autism Learns about Faith: 15 Ready-to-Use Scripture Lessons, from the Garden of Eden to the Parting of the Red Sea*, Arlington 2011.

<http://bit.ly/1qWdhqf>